UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklēsiastikē Istoria

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

III. Quomodo adhuc admodum adolescens verbum Dei praedicabat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

Visual Library

Caput III.

Quomodo adhuc admodum adoleſcens verbum Dei prædicavit.

Huc refer Niceph. c. 4. & 5. l. 5.

INtereà verò cùm nemo ſupereſſet Alexandriæ qui tradendis fidei noſtræ rudimentis operam daret, omnibus ob perſecutionis metum pulſis ac fugatis, quidam ex Gentilibus ipſum ſcholæ etiamtùm vacantem atque affixum, ut de ſe alicubi ſcribit, adierunt, verbum Dei ex eo audituri. Inter quos primum fuiſſe teſtatur Plutarchum: qui poſt vitam honeſtè tranſactam, ſacro etiam martyrio coronatus eſt. Secundum Heraclam ejuſdem Plutarchi fratrem: qui cùm ipſe quoque Philoſophicæ vitæ ac diſtrictioris cujuſdam diſciplinæ documenta plurima apud ipſum præbuiſſet, poſt mortem Demetrii Alexandrinæ urbis Epiſcopatu dignus eſt habitus. Annum porrò ætatis octavum decimum agebat, tunc cùm catechumenis inſtituendis præfectus eſt. Quo in munere maximos fecit progreſſus tempore perſecutionum illarum quæ Aquilâ præfecturam gerente Alexandriæ contigerunt. Tunc ſiquidem apud univerſos fideles maximam nominis celebritatem adeptus eſt, ob ſedula benevolentiæ atque humanitatis officia, quæ omnibus ſanctis Dei martyribus notis pariter atque ignotis promptiſſimè exhibebat. Neque enim illis hactenus comes aderat, dum in vinculis eſſent, aut dum ad extremam uſq; ſententiam interrogarentur: ſed poſt latam quoque ſententiam, cùm ſanctiſſimi martyres ad ſupplicium adducerentur, ipſe incredibili fiducia præditus, & pericula ipſa provocans adſtabat. Adeo ut ſæpenumero cùm audacter accederet, & martyres ſumma cum libertate oſculo ſalutaret, ab inſana Gentilium multitudine circumſtante lapidibus jamjam obruendus videretur, niſi dextram divini Numinis ſemel adjutricem nactus, præter opinionem omnium evaſiſſet. Eadem illa divina ac cæleſtis gratia illum multis tunc inſidiis appetitum ob fiduciam atque alacritatem in prædicanda Chriſti fide, aliàs iterum atque aliàs, nec dici poteſt quoties liberavit. Porrò Gentiles adeo cruentum ei bellum indixerant, ut in unum collecti ac conglobati domum in qua manebat, diſpoſitis militibus obſiderent, ob mul-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ὡς κομιδῇ νέος ὢν τὸν Χριστοῦ λόγον ἐπρέσβευεν.

ΣΧολάζοντι δὲ τῇ διατριβῇ, ὥς που καὶ αὐτὸς ἐγράφως ἱστορεῖ, μηδενός τε ἐπὶ τῆς Ἀλεξανδρείας τῷ κατηχεῖν ἀνακειμένου πάντων δὲ ἀπεληλαμένων ὑπὸ τῆς ἀπειλῆς τοῦ διωγμοῦ, προσῄεσαν αὐτῷ τινὲς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἀκουσόμενοι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. ὧν πρῶτον ἐπισημαίνεται γεγονέναι Πλούταρχον. ὃς μετὰ τὸ βιῶναι καλῶς, καὶ μαρτυρίῳ θείῳ κατεκοσμήθη· δεύτερον Ἡρακλᾶν τοῦ Πλουτάρχου ἀδελφόν. ὃς δὴ καὶ αὐτὸς παρ' αὐτῷ πλείστην φιλοσόφου βίου καὶ ἀσκήσεως ἀπόδειξιν παρασχὼν, τῆς Ἀλεξανδρέων μετὰ Δημήτριον Ἐπισκοπῆς ἀξιοῦται. ἔτος δ' ἦγεν ὀκτωκαιδέκατον, καθ' ὃ τοῦ τῆς κατηχήσεως προέστη διδασκαλείου. ἐν ᾧ καὶ προκόπτει ἐπὶ τῶν κατὰ Ἀκύλαν τῆς Ἀλεξανδρείας ἡγούμενον διωγμῶν. ὅτε καὶ μάλιστα διαβόητον ἐκτήσατο παρὰ πᾶσι τοῖς ἀπὸ τῆς πίστεως ὁρμωμένοις τοὔνομα, δι' ἣν ἐνεδείκνυτο πρὸς ἅπαντας τοὺς ἁγίους ἀγνῶτάς καὶ γνωρίμους μάρτυρας δεξίωσίν τε καὶ προθυμίαν. οὐ μόνον γὰρ ἐν δεσμοῖς τυγχάνουσιν, οὐδὲ μέχρις ὑστάτης ἀποφάσεως ἀνακρινομένοις συνῆν, ἀλλὰ καὶ μετὰ ταύτην ἀπαγομένοις τὴν ἐπὶ θανάτῳ τοῖς ἁγίοις μάρτυσι πολλῇ τῇ παρρησίᾳ χρώμενος, καὶ ὁμόσε τοῖς κινδύνοις χωρῶν. ὥστε ἤδη αὐτὸν προσιόντα θαρσαλέως, καὶ τοὺς μάρτυρας μετὰ πολλῆς παρρησίας φιλήματι προσαγορεύοντα, πολλάκις ἐπιμανεὶς ὁ ἐν κύκλῳ τῶν ἐθνῶν δῆμος, μικροῦ δεῖν κατέλευσεν, εἰ μὴ τῆς θείας δεξιᾶς βοηθοῦ καθάπαξ τυγχάνων, παραδόξως διεδίδρασκεν. ἡ δ' αὐτὴ θεία καὶ οὐράνιος χάρις, ἄλλοτε πάλιν καὶ πάλιν, καὶ οὐδ' ἔστιν ὁσάκις εἰπεῖν, τῆς ἄγαν περὶ τὸν Χριστοῦ λόγον προθυμίας τε καὶ παρρησίας ἕνεκεν, τηνικαῦτα ἐπιβουλευόμενον αὐτὸν διεφύλαττε. τοσοῦτος δ' ἦν ἄρα τῶν ἀπίστων ὁ πρὸς αὐτὸν πόλεμος, ὡς καὶ συστροφὰς ποιησαμένους, στρατιώτας αὐτῷ περὶ τὸν οἶκον ἔνθα κατέμενεν ἐπιστῆσαι, διὰ τὸ πλῆθος τῶν τὰ τῆς ἱερᾶς πίστεως κατηχουμένων παρ' αὐτῷ. οὕτω

δὲ ὁσημέραι ὁ κατ᾽ αὐτοῦ διωγμὸς ἐξεκάετο. ὡς μηκέτι χωρεῖν αὐτὸν τὴν πᾶσαν Ἀλεξανδρέων πόλιν. οἴκους μὲν ἐξ οἴκων ἀμείβοντα, πανταχόθεν δὲ ἐλαυνόμενον, τοῦ πλήθους ἕνεκεν τῶν δι᾽ αὐτοῦ τῇ θείᾳ προσιόντων διδασκαλίᾳ· ἐπεὶ καὶ τὰ κατὰ πρᾶξιν ἔργα αὐτῷ, γνησιωτάτης φιλοσοφίας κατορθώματα εὖ μάλα θαυμαστὰ περιεῖχεν. οἷον γοῦν τὸν λόγον, τοιόνδε φασὶ τὸν τρόπον· καὶ οἷον τὸν τρόπον, τοιόνδε καὶ τὸν λόγον ἐπεδείκνυτο. διὸ δὴ μάλιστα συναιρομένης αὐτῷ δυνάμεως θείας, μυρίους ἐνῆγεν ἐπὶ τὸν αὐτοῦ ζῆλον. ἐπειδὴ δὲ ἑώρα φοιτητὰς ἤδη πλείους προσιόντας, αὐτῷ μόνῳ τῆς τοῦ κατηχεῖν διατριβῆς ὑπὸ Δημητρίου τοῦ τῆς ἐκκλησίας προεστῶτος ἐπιτετραμμένης, ἀσύμφωνον ἡγησάμενος τὴν τῶν γραμματικῶν λόγων διδασκαλίαν τῇ πρὸς τὰ θεῖα παιδεύματα ἀσκήσει, μὴ μελλήσας, ἀπορρήγνυσιν ἅτε ἀνωφελῆ καὶ τοῖς ἱεροῖς μαθήμασιν ἐναντίαν τὴν τῶν γραμματικῶν λόγων διατριβήν. εἶτα λογισμῷ καθήκοντι ὡς ἂν μὴ δέοιτο τῆς παρ᾽ ἑτέρων ἐπικουρίας ἐνδεής, ὅσαπερ ἦν αὐτῷ λόγων ἀρχαίων πρότερον συγγράμματα φιλοκάλως ἐσπουδασμένα μεταδοὺς, τοῖς ὑπὸ τοῦ ταῦτα ἐωνημένου φερομένοις αὐτῷ τέτταρσιν ὀβολοῖς τῆς ἡμέρας ἠρκεῖτο· πλείστοις τε ἔτεσι τοῦτον φιλοσοφῶν διετέλει τὸν τρόπον, πάσας ὕλας νεωτερικῶν ἐπιθυμιῶν ἑαυτοῦ περιαιρούμενος. καὶ διὰ πάσης μὲν ἡμέρας οὐ σμικροὺς ἀσκήσεως καμάτους ἀνατλῶν· καὶ τῆς νυκτὸς δὲ τὸν πλείονα χρόνον ταῖς τῶν θείων γραφῶν ἑαυτὸν ἀνατιθεὶς μελέταις· βίῳ τε ὡς ἐνὶ μάλιστα ἐγκαρτερῶν φιλοσοφωτάτῳ· τοτὲ μὲν τοῖς ἐν ἀσιτίαις γυμνασίοις ἐνασκούμενος. τοτὲ δὲ μεμετρημένοις τοῖς κατὰ τὸν ὕπνον καιροῖς. οὐ μεταλαμβάνειν οὐδ᾽ ὅλως ἐπὶ στρωμνῆς, ἀλλ᾽ ἐπὶ τοὔδαφος διὰ σπουδῆς ἐποιεῖτο. πάντων δὲ μάλιστα τὰς εὐαγγελικὰς τοῦ Σωτῆρος φωνὰς φυλακτέας εἶναι ᾤετο δεῖν, τάς τε περὶ τοῦ μὴ δύο χιτῶνας μηδ᾽ ὑποδήμασι χρῆσθαι παραινούσας, μηδὲ μὴν ταῖς περὶ τοῦ μέλλοντος χρόνου φροντίσι κατατρίβεσθαι. ἀλλὰ καὶ μείζονι τῆς ἡλικίας προθυμίᾳ χρώμενος, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι διακαρτερῶν, εἰς ἄκρον τε ὑπερβαλλούσης ἀκτημοσύνης

A titudinem eorum qui ſacræ fidei rudimenta ab ipſo percipiebant. Perſecutionis autem furor tantoperè adverſus eum accendebatur in dies, ut tota Alexandrinorum civitas ulteriùs ipſum capere non poſſet; dum ex aliis quidem ædibus in alias migrat: undique verò exagitatus fugatur, propter ingentem numerum eorum quos ipſe ad doctrinam divinæ fidei pertrahebat. Quippè quotidiani ejus actus, veriſſimæ cujuſdam Philoſophiæ & admirabilis diſciplinæ abſolutiſſima opera videbantur. B Atque, ut vulgò dicitur, qualis oratio, talis ejus vita: qualis vita, talis oratio ejus fuit. Quam potiſſimùm ob cauſam cùm divina virtus eum adjuvaret, alios quoque innumerabiles ad imitationem ſui provocavit. Cùm verò plures quotidiè diſcipulos accedentes videret, propterea quòd catechumenorum inſtitutio ipſi ſoli mandata fuerat à Demetrio Epiſcopo: ratus Grammaticæ artis profeſſionem cum divinæ fidei inſtitutione minimè conſentire, ſcholam Grammaticæ literaturæ utpotè inutilem & ſacris diſciplinis contrariam, ſine ulla cunctatione abjecit. Deindè C prudenti conſilio uſus, ne alieno ſubſidio opus haberet, venditis priſcæ doctrinæ Voluminibus quæ penes ſe habebat elegantiſſimè elaborata, contentus fuit quatuor obolis qui ab emptore Voluminum ipſi in dies ſingulos pendebantur. Hujuſmodi diſciplina & planè Philoſophica ratione vivendi, pluribus deinceps annis uti perſeveravit, omnes juvenilium cupiditatum illecebras undique ſubmovens. Ac diurno quidem tempore graviſſimos cujuſquemodi exercitationum labores tolerabat: noctis verò maximam partem divinarum Scripturarum ſtudiis impendebat, ſeveriſſimæ quoad poterat Philoſophiæ legibus inſtitutiſque ſemetipſum coercens. Quippè interdiu quidem jeju- D niorum exercitationibus inſudabat: noctu verò ſomni ſpatium dimetiebatur, cumque non in ſtrato, ſed ſuper nudo ſolo capere ſatagebat. Maximè verò Evangelica illa Servatoris noſtri præcepta obſervanda eſſe ducebat, quibus monemur, tum ne duas tunicas habeamus, neve calceamentis utamur; tùm ne de craſtino nimium ſolliciti noſmetipſos excruciemus. Sed & majore quàm ætas ferebat animi ardore, in frigore ac nuditate perſtans, & ad ſummum evangelicæ paupertatis cul-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

men evectus, familiares ſuos ingenti admiratione perculit. Ac multos quidem ex ipſis incredibili dolore affecit, qui bona ſua cum ipſo partiri optabant, cùm illum divinæ prædicationis gratia tantos labores ſuſtinentem viderent. Verumtamen de vigore tolerantiæ nihil unquam remiſit. Multos item per annos nudis veſtigiis ambulaſſe dicitur, nullo penitus calceamento uſus. Vino quoque & aliis rebus quæ ad victum minus neceſſariæ ſunt, diutiſſimè abſtinuit: uſque adeò ut pectus ipſius in graviſſimum ſubverſionis labiſque diſcrimen incideret. Hujuſmodi ergò Philoſophicæ vitæ exempla omnibus ſpectanda præbens, plures ex diſcipulis ad imitationem ſui meritò provocavit: ita ut multi ex Gentilibus tùm in omni genere doctrinæ, tùm in Philoſophia præſtantiſſimi, ejus ſe magiſterio ſubmitterent. Qui cùm fidem Chriſti ſincerè atque intimo mentis affectu ab ipſo accepiſſent, perſecutionis illius tempore inclaruerunt: uſque adeo ut quidam ex ipſis comprehenſi, martyrio perfuncti ſint.

A ἐλαιῶν, τοὺς ἀμφ' αὐτὸν εἰς τὰ μάλιστα κατέπληττε· μυρίους μὲν ὅσους λυπῶν εὐχομένους αὐτῷ κοινωνεῖν τῶν ὑπαρχόντων, δι' οὓς ἑώρων αὐτὸν εἰσφέροντα περὶ τὴν θείαν διδασκαλίαν καμάτους. οὐ μὴν αὐτός γε ἐνεδίδου ταῖς καρτερίαις. λέγεται γοῦν καὶ πλειόνων ἐτῶν γυμνοῖς ποσὶ πεπατηκέναι, μηδενὶ μηδαμῶς κεχρημένος ὑποδήματι. ἀλλὰ καὶ οἴνου χρήσεως καὶ τῶν ἄλλων παρὰ τὴν ἀναγκαίαν τροφὴν πλείστοις ἔτεσιν ἀπεσχημένος. ὥστε ἤδη εἰς κίνδυνον ἀνατροπῆς καὶ διαφθορᾶς τοῦ θώρακος περιπεσεῖν. τοιαῦτα δὴ φιλοσόφου βίου τοῖς θεωμένοις παρέ-

B χων ὑποδείγματα, εἰκότως ἐπὶ τὸν ὅμοιον αὐτῷ ζῆλον πλείους παρώρμα τῶν φοιτητῶν, ὥστε ἤδη καὶ τῶν ἀπίστων ἐθνῶν, τῶν τε ἀπὸ παιδείας καὶ φιλοσοφίας, οὐ τοὺς τυχόντας ὑπάγεσθαι τῇ δι' αὐτοῦ διδασκαλίᾳ. οἷς καὶ αὐτοῖς γνησίως ἐν βάθει ψυχῆς τὴν εἰς τὸν θεῖον λόγον πίστιν δι' αὐτοῦ παραδεχομένοις, διαπρέπειν συνέβαινε κατὰ τὸν τότε τοῦ διωγμοῦ καιρόν, ὡς καί τινας αὐτῶν ἁλόντας, μαρτυρίῳ τελειωθῆναι.

Caput IV.

Quot ab illo fidei rudimentis inſtituti, ad martyrium evecti ſint.

Huc refer Niceph. c. 6. & 7. l. 5.

HOrum primus fuit is quem paulò ſuprà memoravimus Plutarchus. Qui cùm ad mortem duceretur, iterum hic de quo loquimur Origenes, dum Plutarcho ad extremum uſque vitæ terminum individuus adhæreret, parum abfuit quin ab illius occideretur civibus, utpote qui necis illius auctor fuiſſet. Verùm divina Providentia tunc quoque illum conſervavit. Poſt Plutarchum ſecundus ex Origenis diſcipulis martyr fuit Serenus: qui fidem quam acceperat, igne examinatam ac probatam exhibuit. Tertius ex eadem ſchola martyr exſtitit Heraclides, ac deindè quartus Heron: ambo ſecuri percuſſi. Prior dum adhuc eſſet catechumenus: alter verò neophytus. Præter hos quintus ex eodem auditorio Chriſtianæ pietatis athleta, victor renuntiatus eſt Serenus priori illi cognominis: qui cùm plurimos cruciatus fortiſſimè pertuliſſet, tandem capite truncatus fuiſſe dicitur. Sed & ex mulierum numero Heraïs quædam adhuc catechumena, per ignem ut ipſe alicubi dicit, baptiſmum adepta, ex hac luce migravit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

C *Ὅσοι δι' αὐτοῦ κατηχηθέντες προήχθησαν μάρτυρες.*

ΠΡῶτος μὲν οὖν τούτων ὁ μικρῷ πρόσθεν δηλωθεὶς Πλούταρχος ἦν· οὗ τὴν ἐπὶ θάνατον ἀπαγομένου, σμικροῦ δεῖν αὖθις ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος συμπαρὼν αὐτῷ εἰς ὑστάτην τοῦ βίου τελευτὴν, ὑπὸ τῶν αὐτοῦ πολιτῶν ἀνῄρητο, ὡς αἴτιος αὐτῷ πεφηνὼς τοῦ θανάτου· Θεοῦ δ' αὐτὸν ἐτήρει καὶ τότε βουλή. μετὰ δὲ Πλούταρχον δεύτερος τῶν Ὠριγένους φοιτητῶν μάρτυς ἀναδείκνυται Σερῆνος, διὰ πυρὸς τὴν δοκιμὴν

D ἧς παρειλήφει πίστεως παρεσχημένος. τῆς δ' αὐτῆς διατριβῆς τρίτος καθίσταται μάρτυς Ἡρακλείδης. καὶ ἐπὶ τούτῳ τέταρτος Ἥρων· ὁ μὲν πρότερος ἔτι κατηχούμενος· ὁ δὲ νεοφώτιστος, τὴν κεφαλὴν ἀποτμηθέντες. ἐπὶ τούτοις τῆς αὐτῆς σχολῆς πέμπτος ἀθλητὴς εὐσεβείας ἀνακηρύττεται ἕτερος τοῦ πρώτου Σερῆνος· ὃν μετὰ πλείστην βασάνων ὑπομονὴν, κεφαλῆς ἀποτομῇ κολασθῆναι λόγος ἔχει. γυναικῶν δὲ Ἡραῒς ἔτι κατηχουμένη, τὸ βάπτισμα, ὥς πού φησιν αὐτός, τὸ διὰ πυρὸς λαβοῦσα, τὸν βίον ἐξελήλυθεν.